

- Vi trenger en tillitsreform

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Fagfolk må få større innflytelse på organisering av pasientbehandlingen. I dag er det lang vei opp til de som tar avgjørelser i sykehusene, mener streikeleder i Psykologforeningen Rune Frøyland.

TIDENES LENGSTE SYKEHUSSTREIK endte med nederlag i Rikslønnsnemnda. Nå tar Akademikerne saken til Arbeidsretten. Visepresident i Psykologforeningen, Rune Frøyland, ledet Akademikerne i konflikten som på folkemunne ble kalt legestreiken. Men selv om streiken først og fremst dreide seg om legenes arbeidssituasjon, vil ikke Frøyland kalle dette en solidaritetsstreik.

– Det har i lang tid vært misnøye med detaljstyringen av sykehusene, også blant psykologene. New Public Management, med rapporter og styringssystemer, påvirker organiseringen av pasientbehandlingen og gjør den mindre fleksibel. Psykologene får begrenset timer til rådighet per pasient, de må organisere seg slik at de får nok «produksjon», og siden man har individuelle mål for den enkelte pasienten, blir det vanskeligere å trekke inn eksempelvis familien i samtalen, sier han.

Frøyland mener at styringen fra HR-ansatte i sykehusene har økt, og at behandlernes syn på organiseringen av tjenestene tilsidesettes:

– Gjennom flere år har vi påpekt at man må lytte mer til dem som har nær kontakt med pasientene. Det bør ikke være administrasjonen som skal legge premisser for behandlingen.

Visepresidenten mener at misnøyen blant psykologer og annet behandlende personell i sykehusene har vært økende.

– Allerede i 2014 snakket vi om behovet for en tillitsreform i sykehusene. At vi må ta til oss det som produktivitetskommissjonen i Norge har sagt, at når man ønsker å øke produktiviteten i kompetansebedrifter som skoler og sykehus, da må man lytte til dem som er nær brukerne. Da får man god produksjon og ikke minst godt motiverte medarbeidere som yter mye. Akademikere har profesjonsstolthet, og de er faginteresserte. De yter mye når de kan være med på å organisere fornuftig, sier Frøyland, som mener at dagens målekriterier gjør at behandlingshverdagen styres mer ut fra kvantitet enn kvalitet, der kortsiktig lønnsomhet og effektivitet er overordnet.

STREIKEGENERALEN – Det har i lang tid vært misnøye med detaljstyringen av sykehusene, også blant psykologene, sier Rune Frøyland. Foto: A.O.L. Hageberg/Psykologforeningen

Demotiverende

Det som ifølge Frøyland skjedde i 2016, var at sykehusdirektørene ville styre organiseringen av legenes vaktordninger uten medvirkning fra fagforeningene.

– Psykologer frykter at de er de neste, med en arbeidshverdag der faglige argumenter ikke blir lyttet til, og der det er lang vei opp til de som tar avgjørelser. Da legene i 2016 ble pålagt denne arbeidsorganiseringen, syntes vi det var betimelig å sette foten ned, sier han.

Visepresidenten trekker inn ledelses- og motiveringsteori som vektlegger at skal en få maksimal ytelse fra høyt kompetente ansatte, er medbestemmelse avgjørende. De kan ikke bare styres, de må lyttes til.

– *Har ikke Spekter denne kunnskapen du refererer til?*

– Jeg tror mange innenfor Spekter har det. Men kortsiktig lønnsomhet og effektivitet er overordnet, og nå risikerer sykehusene at de over tid mister den ansvarsfølelsen legene har hatt gjennom mange år. Til nå har legene sørget for at ting fungerte – langt ut over vanlig arbeidstid – fordi de ønsket det beste for virksomheten sin. Denne motivasjonen står i fare for å ødelegges hvis dagens situasjon vedvarer.

– *Dere tapte i Rikslønnsnemnda, og tar nå saken til Arbeidsretten. Hva gjør at dere tror på gjennomslag der?*

– En offentlig oppnevnt instans har pålagt legene å jobbe 60 timer i uka, og gitt fritt leide til at de gjør det. Dette kan umulig være i tråd med arbeidsmiljølovgivningen, og heller ikke med ILOs forståelse av arbeidstid og beskyttelse av arbeidstakerne.

Truer den norske modellen

Streiken fikk raskt støtte fra mange andre arbeidstakerorganisasjoner, og Frøyland forteller at bryggearbeiderne var først ute. Så fulgte blant andre lærere, politi, sykepleiere og lokførere, og hovedorganisasjoner som LO og Unio. Det kollektive vernet av arbeidstiden og trusselen mot «den norske modellen» og kollektive arbeidsavtaler var det som særlig vekket engasjement hos andre yrkesgrupper. Det er første gang Akademikerne får en slik støtte fra andre arbeidstakerorganisasjoner som LO, ifølge Frøyland.

– Den norske modellen, trepartssamarbeidet mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndighetene, har vært en suksess for Norge. Men det innebærer et ekte samarbeid. Ikke direktiver og styring der man fjerner kollektive avtaler, sier Frøyland, som mener at selv om noen sykehusdirektører har vært lydøre, har mange av dem toet sine hender og sendt Spekter foran seg i denne konflikten.

– Det er jo sykehusdirektørene som sier hva Spekter skal mene. Sykehusene er medlemsbedriftene i Spekter, så hvis direktørene ville stoppe konfliktene, kunne de ha gjort det. Vi er bekymret med tanke på tilliten mellom de ansatte og ledelsen i sykehusene. Istedenfor å risikere arbeidsklimaet burde direktørene tatt større ansvar for å ha motiverte ansatte og gjøre sykehusene til gode kompetansebedrifter.

Nå er det på tide at ansvarlige folk engasjerer seg, mener Frøyland. At politikerne sier fra om at sykehusene trenger en annen type ledere. Eller at sykehusledelsen selv tar initiativ til en intern drøfting i Spekter om hvordan de kan imøtekomme frustrasjonen og frykten blant ansatte.

– Det er sykehusenes beste som burde telle, og ikke arbeidsgiverens kortsiktige interesse i å ivareta styringsretten, sier han.

– *Etterlyser du helseminister Høie her?*

– Helseministeren er sykehuseier. Det er kommet på et nivå nå der helseministeren ikke bare bør oppfordre partene til å snakke sammen, men også gi signaler i sin dialog med helseforetakene. Han gjorde det da det gjaldt fryktkulturen i helsetjenesten. Det er bra. Men dette er blitt et større problem enn fryktkultur. Nå handler det om et tillitsproblem, en tillitskrise.

Fakta om sykehusstreiken

- Akademikerne gikk ut i streik 7. september da meklingen med Spekter ikke førte frem. Blant de streikende var leger, psykologer, ingeniører, økonomer, jurister og samfunnsvitere.
- Striden handlet om legenes arbeidstidsordninger. Spekter ønsket rom for å planlegge arbeidstid på forskjellige måter, slik de mener dagens avtale åpner for.
- Etter 30 dager i streik ble partene innkalt til tvungen mekling hos Riksmekleren onsdag 5. oktober, uten at denne førte frem.
- 11. oktober stanset arbeidsminister Anniken Hauglie (H) streiken ved tvungen lønnsnemnd.
- 27. februar ble det kjent at Spekter vant fram i Rikslønnsnemnda, og Akademikerne tok saken til Arbeidsretten

Kilde aftenposten.no og ntb.no